

Charlotta Dahl på Fulltofta

Drottningens dubbelgångare

Under drottning Victorias tid som det brittiska väldets överhuvud fanns i Skåne en kvinna som var drottningens avbild. De var så lika att senare generationer har förväxlat porträtten i ett familjealbum. Man får intrycket att båda var lika med handlingskraft tålmod sunt förnuft och rättvisa styrde Charlotta Dahl kallad "hennes nåd eller nådan" av folket i en mellanskånsk socken vilket var Fulltofta.

Wiveka Charlotta Kristina Trolle född den 6 juni år 1815 i Klågerup Hyby socken Skåne
Död den 18 juni år 1893 Fulltofta dödsorsak: Hjärnblödning- hjärndöd

Make: Peter Axel Dahl kapten i Kongliga Vendes artilleriregemente ordonnansofficeraren hos kronprinsen.

född den 19 augusti år 1798 i Kalmar

död den 17 december år 1857 Fulltofta begravd den 19 december 1857 i Fulltofta kyrka
dödsorsak: Koleran

De gifte sig i Näs kyrka den 21 september år 1841 i Kristianstads Garnisons församling

Första barnet var sonen Nils Axel Georg Dahl född år 1843 död den 17 augusti år 1844 Lund
dödsorsak: vatten i huvudet/vattenskalle.

Andra barnet dottern Andriette Emma Charlotta Dahl född den 7 oktober år 1848 i Fulltofta
död april år 1852. Det står i en notifikation: Min hustrus lyckliga nedkomst med en dotter har jag äran till kännagifwa. Fulltofta den 7 oktober 1848 P. A. Dahl (Peter Axel Dahl)
På gravstenen står dock att Emma är född 1850

Tredje barnet dottern Hilda Catharina Malvina Dahl gift Dela Gardie född den 2 augusti år 1851 i Fulltofta döpt den 13 augusti i Fulltofta kyrka. Död den 5 februari år 1875

Hon dog i barnsäng men barnet en liten gosse överlevde ca 3 månader hans namn: Gustaf
Robert Magnus född den 27 januari 1875 död den 5 maj år 1875

Make Majoren greve Carl Gustaf (Gösta) De la Gardie född den 18 mars år 1825 i Kristianstad
död den 19 oktober år 1896 i Älmhult Kronobergslän

Lysning o vigselbok den 17 juli år 1870 vigsel årsnummer 3 båda tillhörde adeln

Gifte sig den 2 augusti 1870 på Malvinas 19-års dag. Första äktenskapet för båda de var lyckligt gifta. Under tiden hade Carl-Gustaf De la Gardie bott på Finnhult i Höörs kommun.

Barnen:

dottern Malvina Charlotta Gustafa född den 7 juni år 1871 död den 10 januari år 1877

son: Finn Axel Gustaf född den 25 februari år 1873 död den 8 januari år 1877

Charlotta Dahl arrenderade sedan 1839 Fulltoftagården av sin bror Nils Trolle på Trollenäs. Gården låg sidan om kyrkan som har anor sedan 1100-talet även så delar av gården som hunnit förfalla och revs. På den plats som före skiftet varit kyrkbyns mittpunkt byggde makarna Dahl en ny mangårdsbyggnad med en stor park. De gamla uthuslängorna och stallen från år 1766 fick ligga kvar och finns än idag. De tidigare många mindre gårdar och torp revs som var i dåligt skick. Några monterades ner flyttades och byggdes upp på andra

platser i Fulltofta. Ett av torpen var fiskare Adolfssons ett annat Ramstorp med ursprungligen två lägenheter torpet finns idag. Det gamla Ramstorp hade ändå hunnit förfalla och är ruin knappt 75 meter därifrån. Fulltofta nr 8 flyttade ut till den gård som är ruin idag och kallas Holmarhuset granne till det sista ålderdomshemmet ett torp flyttades till Attarp. Det finns fortfarande kvar äldre bebyggelse längst med vägen små gårdar och f.d. skolbyggnader och jägarbostad nu i privat ägo som några exempel.

Mangårdsbyggnaden Fulltofta herrgård är det som vi kallar idag för Fulltofta slott men är egentligen för litet att kallas slott. När dottern Malvina skulle gifta sig tyckte man att det behövdes en flygel till i huset som extra plats för kökshushållning. År 1870 stod detta klart lagom till bröllopet.

Nådan fru Dahl bjöd gärna på fina middagar och oftast var huset fullt av gäster. Hon höll sig därför med köksmamseller av högsta klass och hade stor respekt för kokkonsten och dess utövare. Det gick inte att skämta hur som helst med matlagningen. Vid ett tillfälle uttryckte sig en doktorinna i ett sällskap att man kunde äta en råtta om den anrättades rätt med sås och andra goda tillbehör. Ryktet sägs att fru Dahl lät ångra de orden.

I matsalen hängde en målning av fru Dahl enligt sägen skulle det hända svåra saker på godset om tavlan föll ner. Det finns personer som har upplevt detta. Även fanns ett stort porträtt av nådan på väggen uppe i halltrappan till ovanvåningen. Vissa tjänare bockade och nigde när de gick förbi. Ett visst obehag mötte dem eftersom hur de än stod i trappan såg det ut som porträttet tittade på dem.

I kyrkan hade släkten Trolle sin privata bänk i första raden med stoppade dynor och silverplattor med sina namn på väggen vid dopfunten. Här satt nådan och lyssnade på prästens predikan den kunde bli rätt utdragen och sövande på sin tid. Vid de tillfällen hon tyckte det blev för lång dragit tog hon upp sin guldklocka och dinglade med den. Omgående kom ett "amen" från predikstolen.

Den 8 januari 1858 kunde man läsa i Öresunds Posten att koleran ännu inte hade upphört. Peter Axel Dahl blev smittad av kolera i regementet han hade smittan med sig hem. För att undvika att andra skulle smittas valde kaptenen att lägga sig i gårdskontorets hus som ligger mittemot herrgården. Han fick aldrig flytta in i det nybyggda utan dog i det andra huset. Efter hans död den 17 december begravdes han 2 dagar efter den 19 december 1857.

Man förberedde barnbarnen och skickade iväg dem till Trollenäs för att undkomma kaptenens kolerasmitta. Emellertid visade det sig en annan farsot Difteri även kallad stryparsjukan den angrep luftvägarna och var smittosam och dödlig på den tiden. Det bidrog att båda barnen smittades och dog.

Det var ett hårt slag för hennes Nåd att mista både dotter och barnbarn. Det var då hon lät bygga ett rött tegelhus mitt för prästgården som fick namnet Minnet med all rätt för de barn och barnbarn hon mist. Detta skulle bli en skola för de fattiga torparnas döttrar. Här skulle flickorna få lära sig enkla hushållsgöromål samt sy och sticka. När de sedan kom ut i

arbetslivet och skulle söka tjänst som pigor var de mycket populära när man hörde var de kom ifrån.

Möjligen blev hon aningen bitter och lite högdragen av de dystra händelserna.

På Råbygården utanför Hörby skrev bokhållaren Skjöld i sin dagbok att hennes Nåd fru Dahl den 14 augusti 1861 besökte gården. Bokhållaren hade inte möjlighet att träffa henne att få se denna strama och respektabla dam som var född Trolle. Hon sökte inte ensamheten utan tvärtom var hon mycket social och hade flera sällskapsdamer. En av dem var mamsell Euphrosyne Kasch hon hade det något ovanliga uppdraget att sköta en vit kakadua. Fågeln skulle rastas då de hade besök på gården den skulle flyga runt i parken under överinseende av mamsellen. Hon hade ett långt band fastsatt i halsbandet på fågeln. Denna show visade man gärna för gästerna som ett bevis att man var rik.

Med åren blev Charlotta Dahl tämligen korpulent rent ut sagt fet. Detta bidrog till onda och utslitna knä värken fanns även i benen och händer av mycket stilla sittande fick hon svårt att gå. Detta hindrade inte henne att varje dag inspektera egendomen. Sittandes i baksätet i sin vagn som var extra bred åkte hon in i ladugården stalldörrarna hade man också breddat för att komma in. Även markerna och skogarna synades. Varje eftermiddag var det viktigt att prick kl. 15.00 åka med häst och vagn till sin "kaffegrotta" där tjänstefolket hade dukat upp med kaffe och kakor. Denna grotta var egentligen en obrukbar gammal kalkugn i en cirkel klädd med röd tegelsten. Vissa "fällor" från den tid finns kvar men själva grottan är igenfylld sen ett antal år då man satsade på annan verksamhet. Tydligt kunde man se den då skåneleden gick förbi där i slutet av 1970-talet. Där fanns vid entrén två stående stenar den ena är kvar men den som har ett årtal 1880 finns längre bort i ett stengärde. Platsen ligger idag mitt emot storkhägnet längst den hålväg som gick in till torpet och backstugan Hackedamm den sistnämnda finns ruiner kvar i backen och en liten damm alldeles bredvid.

Allt har ett slut och Charlotta Dahls jordiska dagar upphörde sommaren den 18 juni år 1893.

Hörby posten skrev att Fulltofta kyrkan vid begravningen var rikt dekorerad med blommor. Och att barnen från Minnet hade erhållit högtidsdräkter av den avlidnas sterbhus för att kunna närvara.

Vid Fulltofta kyrka finns Trolles familjegravar innanför en vit stenmur.

Häradshövding Carl-Axel Trolle ärvde Charlotta Dahl när han första gången samlade gårdens folk kastade sig en kvinna som skötte hönsen till marken i ett försök att kyssa linningen på hans byxor.

"Stig upp kärring!" röt Trolle därmed var den knäfallande epoken slut.

Bodil Pedersen

Med ett stort intresse för Charlotta Trolle Dahls familj har jag samlat material ur olika arkiv flera intervjuer med personer som haft anknytning. Ett arbete som började mer eller mindre för 40 år sedan som nu är sammanställt och nerskrivit.

Källor:

Arkiv Digital

Arkivhandlingar

Intervjuer med Fulltoftabor

Slakten Trolle

Reportage från Skånska Dagbladet 2002

Tidningsannonser

Fotoredigering samt fotografering av gravstenar Roland Pedersen

Fulltofta Sockenbok 1999 2012

Ett stort tack till släktforskaren Staffan Falk som har hjälpt mig med vissa arkivdelar och gamla medicinska termer samt tidningsurklipp